

TESEU

NOM:
CURS:

La infància de Teseu.

La seva mare era Etra, filla de Piteu, rey de Trecen a l'Argòlida, va ser estimada a la vegada per Posidó i Egeu i el va concebir d'aquesta doble unió. Teseu es va trobar amb dos pares: un déu i un mortal. Com que Egeu havia d'anar a Atenes, va ocultar les seves sandàlies i la seva espasa sota d'una enorme pedra. Quan el seu fill fos bastant fort i pogués aixecar la roca, trobaria aquests records del seu pare: aleshores aniria a Atenes a reunir-se amb ell.

La infància de Teseu va ser al costat de la seva mare, i al complir 16 anys, Etra li va revelar el seu origen i li va indicar la famosa pedra d'Egeu. Teseu, la seva bravura la qual ja era ben coneguda - quan era nen, es va tirar sobre la pell del lleó de Nemea, que Heracles, amb motiu d'una visita a Piteu, va deixar sobre un moble, i que Teseu va confondre per un monstre - , va entrar en possessió de les sandàlies i la espasa del seu pare, i es va dirigir a Atenes. La seva mare no volia que Teseu hi anés per terra, perquè havia de passar per l'istme de Corint que estava infestat de malfactors. Però Teseu estava decidit a no evitar el perill; esperava emular les gestes d'Heracles i conseguir renom evadint els riscos del camí.

Primeres gestes.

Durant el viatge a Atenes, Teseu, va realitzar les seves primeres proeses. A les rodalies d'Epidaure va donar mort a un terrible bandit, fill d'Hefest, que es deia Perifetes i era coix, Teseu el va matar i es va apoderar de la seva terrible maça.

En els boscs de l'istme va obligar a Sinis, fill de Posidó, a passar pel mateix suplici que ell feia passar als viatgers que passaven per aquells paratges, o sigui, descuartitzar-los lligant-los a les branques de dos pins. Els pins que estaven doblegats fins al terra, era on lligava al viatger. Primer lligava les cames, una a cada pi, i després els braços també un a cada pi, així quan deixava anar de sobte els arbres desgarraven al pobre viatger.

Va matar, també a la femella del senglar de Cromiò, que es deia Fea.

A la costa de Megàride va esclafar contra uns penyals a Esciró, el qual obligava als viatgers a banyar-se els peus i després els llençava al mar, on eren devorats per una monstruosa tortuga.

A Eleusis va lluitar victoriosament contra l'arcadi Cercidò, i a poca distància d'aquest lloc va acabar amb les malvestats del gegant Polipemò, també dit Procust, el qual col·locava a les seves víctimes sobre un petit llit i tallava les extremitats que sobresortien del llit. Teseu el va condemnar al mateix tipus de mort. Un cop purificat d'aquests assassinats, l'heroi va entrar a Atenes.

Teseu a l'Àtica.

Quan Teseu va arribar a l'Àtica, va ser rebut pels fills de Fítal. Després, els Fitàlides van acollir a Teseu com a convidat seu, i aquesta va ser la primera mostra verdadera de hospitalitat que havia rebut desde que va abandonar Trecen. Vestit amb una llarga vestimenta que li arribava als peus, i amb el cabell tot amb trençes, va entrar a Atenes. Quan passava per el temple quasi acabat d'Apol·lo el Dofí, un grup de treballadors que treballaven en el terrat el van confondre per una noia, i li van preguntar amb impertinència com era que tenia permís per passejar sense acompanyant. Sense dignar-se a contestar, Teseu va desengantjar els bous del carro dels treballadors i va llençar a un d'ells per els aires fent-lo volar per sobre del terrat del temple.

Ara bé, mentre Teseu estava creixent a Trecen, Egeu havia mantingut la promesa feta a Medea. Li havia donat refugi a Atenes quan va huir de Corint en el cèlebre carro tirat per serps alades, i s'havia casat amb ella, confiant, i amb raó, que els seus encantaments li permetrien tenir un hereu; doncs ell no sabia encara que Etra li havia donat un fill, Teseu. Medea, per això, va reconèixer a Teseu desde que va arribar a la ciutat, i es va sentir gelosa per Medo, el fill que havia tingut amb Egeu. Per això va concenar a Egeu que Teseu venia com espia o assassí, i el va invitar a una festa en el temple del Dofí; Egeu, que utilitzava el temple com a residència, debía oferir-li una copa de ví que ella ja li havia preparat.

Aquella copa de ví contenia matallops, un verí que ella havia portat d'Aquerusia, a Bitínia. Alguns diuen que quan es va servir la vedella Teseu va desenvainar la seva espasa amb intenció de trinxar-la, per atreure la atenció del seu pare. Altres afirmen que ja s'havia portat la copa als llavis, quan Egeu es va fixar en les serps de la família dels Erectides esculpides a l'empunyadura de marfil de l'espasa de Teseu, fou aleshores quan, Egeu, ràpidament va tirar la copa de verí pel terra.

Aquest aconteixement fou seguit de la major felicitat mai vista a Atenes. Egeu va abraçar a Teseu, va convocar una assemblea pública, i el va reconèixer com a fill seu. Va encendre focs a tots els altars i va amuntegar obsèquis junt a les imàtges dels deus; es van sacrificar innumerables bous, i tant en el palau com en la ciutat, nobles i plebeus van menjar junts,, i van cantar a les glorioses gestes de Teseu que ja sobrepassaven en nombre als seus propis anys de vida.

Després Teseu va sortir en persecució vengativa de Medea, qui el va esquivar formant un nuvol màgic al seu voltant; i probablement va abandonar Atenes amb Medo, i amb una escolta que Egeu va tenir la generositat de proporcionar-li.

Palant i els seus cinquanta fills, quins inclús avans de tot això havien declarat que Egeu no era un verdader Erèctida i que no tenia ningun dret al tro, es van sublevar obertament quan aquest estranger despreocupat amenaçava amb frustrar les seves esperances de poder algun dia governar Atenes. Van dividir les seves forces: Palant amb vint-i-cinc dels seus fills i un gran nombre de seguidors, van avançar cap a la ciutat desde Esfet, mentres els altres vint-i-cinc estaven emboscats a Gargeto. Però Teseu, que va ser informat dels plans de Palant per un herald que s'anomenava Leos, va sorprendre als emboscats i va aniquilar a tota la tropa. Després d'això Palant va demanar la pau.

Teseu a Creta.

És una qüestió discutible si va ser Medea qui va persuadir a Egeu per a que enviés a Teseu a lluitar contra el ferotge brau blanc de Posidó, o si va ser després de la expulsió de Medea d'Atenes que Teseu va començar la labor de destruir al monstre de l'alè de foc, esperant d'aquesta manera congraciar-se encara més amb els habitants d'Atenes. Portat per Heracles desde Creta, deixat anar a la planura d'Argos i enviat allà creuant el Istme fins Maratò, el brau havia matat a cents d'homes entre les ciutats de Probalint i Tricorint. Tot i així, Teseu va agafar per les banyes al brau i va arrastrar al brau per tots els carrers d'Atenes, pujant l'empinada pujada de l'Acròpolis, on el va sacrificar a Atena, o a Apol·lo.

Per a que el compensessin per l'assassinat d'Andrògen, Minos havia ordenat als habitants d'Atenes que enviessin set nois i set noies cada nou anys al laberint de Creta, on els aguardaba el Minotaure per devorar-los. El Minotaure, que el seu nom era Asterio, era el monstre amb cap de brau, fruit de la unió entre Pasífae i el brau blanc. Poc després de l'arribada de Teseu a Atenes va vencer la data del tribut per tercera vegada i va sentir tanta llàstima pels pares d'aquells nens que corrien el risc de resultar elegits per sorteig, que es va oferir com una de les víctimes, a pesar dels fervorosos intents d'Egeu per disudir-lo.

En les dos ocasions anteriors, la nau que havia transportat a les catorze víctimes havia portat les veles negres, però Teseu estava convençut que els déus estarien de la seva part, i per això Egeu li va donar una vela blanca per a que la portés al seu retorn, en senyal d'èxit.

Quan es va haver efectuat el sorteig en el tribunal de Justícia, Teseu va conduir als seus companys al Temple del Dofí i allà va oferir en nombre d'ells al déu Apol·lo una branca d'olivera consagrada, a la que hi anava lligada un troç de llana blanca. Les catorze mares van portar provisions pel viatge, i els hi van explicar fàbules i contes heròics als seus fills per animar-los. Però Teseu va canviar a dos de les doncelles víctimes per un parell de joves afeminats, poseidors d'un gran valor i presència d'ànim.

Els hi va ordenar que prenguèssin banys calents, que no s'exposàssin massa al sol, que es perfumèssin el cabell i el cos i que aprenguèssin a parlar, a caminar i a fer els mateixos gestos que les dones. D'aquesta manera va poder enganyar a Minos fent-los passar per noies.

L'oràcle dèlfic havia advertit a Teseu que s'emportarà a Afrodita com a guia i companya durant el seu viatge. Així doncs, li va oferir un sacrifici a la platja; i la víctima, una cabra, es va convertir en un mascle cabrò en la seva agonía. Aquest prodígi li va valer a Afrodita el seu títol d'Epitràgia.

Teseu va salpar el sisé dia de Muniquíò (abril). Cada any en aquesta data, els habitants d'Atenes enviàven verges al Temple del Dofí per propiciar a Apol·lo, doncs Teseu havia oblidat fer-ho abans de la seva sortida. L'enuig del déu va quedar demostrat en una tempesta, que el va obligar d'establir-se a Delfos i oferir allí sacrificis tarders.

Quan la nau va arribar a Creta uns dies més tard, Minos va baixar a cavall al port per contar les víctimes. Es va enamorar d'una de les noies d'Atenes i l'hauria gaudit allí mateix de no ser per Teseu, qui va protestar, dient que el seu deure, com a fill de Posidó, era el de defensar a les verges de tot ultratge que podés cometre algú tirà. Minos, rient lascivament, va contestar que mai havia sentit a dir que Posidó mostrara un delicat respecte per cap de les verges de les que s'enamorava.

-¡Ja! - va exclamar -. ¡ Demostra que ets un fill de Posidó portant-me aquesta gormanderia! I dient aquestes paraules, va tirar el seu anell amb el segell d'or.

-¡ Demostra tú primer que ets fill de Zeus!- va replicar Teseu.

Així ho va fer Minos. La seva plegària: "Pare Zeus, escolta'm!" va ser resposta per un llampec i un tro. Sense més discussió, Teseu es va tirar a l'aigua, i un grup de dofins el va acompanyar fent-li honors fins al palau de les Nereides. Alguns diuen que la nereida Tetis li va entregar la corona de joies, el regal de bodes que li havia fet Afrodita, i que més tard duria Ariadna; altres, que va ser la pròpia deessa marina Anfitrite qui li va entregar, i que

va enviar a les Nereides nedar en totes direccions fins a trobar l'anell d'or. Però el cert és que, quan Teseu va sortir del mar, portava tant l'anell com la corona.

En efecte, Afrodita havia acompanyat a Teseu; doncs no només dos de les noies d'Atenes van invitar al cavalleròs Teseu als seus llits, i no van ser rebutjades, sinó que a més, la pròpia filla de Minos, Ariadna, es va enamorar d'ell a primera vista.

-T'ajudaré a matar al meu germanastre, el Minotaure- li va prometre secretament-, si em deixes tornar a Atenes com a esposa teva.

Teseu va acceptar amb molt de gust aquesta oferta, i va jurar que es casaria amb ella. Doncs bé, abans d'abandonar Creta, Dédal li havia donat un fil màgic a Ariadna i li va explicar com entrar i sortir del Laberint. Debía obrir la porta d'entrada i lligar el fil al dintel; llavors el cabdell de fil màgic rodaria pel terra, disminuint-se al avançar i dirigint-se, per tortuosos camins, fins al mateix amagall que ocupava el Minotaure. Ariadna va entregar aquest cabdell a Teseu, i el va manar seguir fins que arribés al lloc on estava el Minotaure dormint, al que havia d'agafar pels cabells i sacrificar a Posidó. Després podria trobar el camí de retorn tornant a fer un cabdell amb el fil màgic.

Aquella mateixa nit Teseu va fer el que li havien dit; però no se sap amb certesa si va matar al Minotaure amb una espasa que li havia donat a Ariadna, o només amb les seves mans, o amb la seva massa.

Quan Teseu va sortir del Laberint, tacat de sang, Ariadna el va abraçar apassionadament, i va conduir a tot el grup de nois i noies atenencs al port. Doncs mentrestant, els dos joves d'aspecte afeminat havien matat als guàrdies de les habitacions de les noies i havien lliurat a les noies víctimes. Tots van pujar sigilosament a bord de la seva nau, i es van allunyar remant apresuradament. Però tot i que havien desfondat varis vaixells de Creta, per evitar una persecució, va sonar l'alarma i es va veure obligat a entablar una batalla naval en el port, abans de fugir.

Uns dies més tard, després de desembarcar a la illa que llavors es deia Dία, però que més tard fou coneguda com la illa de Naxos, Teseu va deixar a Ariadna dormida a la platja i va tornar a embarcar. El motiu per el que va actuar d'aquesta manera serà sempre un misteri.

Hi ha qui diu que la va abandonar a favor d'una amant, Egle, filla de Panopeu; altres asseguren que, durant el temps en que es va veure obligat a estar a l'illa de Dία a causa del fort vent que impedía la navegació, va reflexionar sobre l'escàndol que provocaría l'arribada d'Ariadna a Atenes. I encara n'hi ha d'altres que diuen que Dionís se li va aparèixer en un somni a Teseu i li va exigir amb amenaces que li entregués a Ariadna, i que al despertar Teseu i veure que la flota de Dionís recalava a l'illa de Dία, va hissar anclas, prè d'un súbit terror, doncs Dionís l'havía embruixat de tal manera que li va fer oblidar la promesa feta a Ariadna i inclús de la seva existència.

Sigui quina sigui la veritat, els sacerdots de Dionís a Atenes afirmen que quan Ariadna es va trobar sola a la platja, es va posar a plorar amargament, recordant còm havia tremolat mentres Teseu sortía a matar al seu germanastre; còm havia abandonat als seus pares per ell. En aquell moment va invocar a tot l'univers demanant la venjança, i el pare Zeus va assentir amb el cap. Llavors, suau i dolçament, Dionís i el seu alegre sèquit de sàtirs van anar a socòrrer a Ariadna. Ell es va casar amb ella, col·locant en el seu cap la corona de Tetis, i ella li va donar molts fills. D'ells només Toant i Enopiò són anomenats fills de Teseu. La corona l'havía fet Hefest amb or de color de foc i joies rojes de l'Índia, col·locades en forma de roses.

Teseu va navegar desde Naxos va anar rumb a Delos i allí va oferir un petit sacrifici a Apol·lo, celebrant jocs atlètics en el seu honor. Fou aleshores quan va introduir la nova costum de coronar al campió amb fulles de palmera i col·locar un tall de palmera a la seva ma dreta. També va tenir la prudència de dedicar-li al déu una petita imatge de Afrodita, obra de Dédal, que Ariadna havia portat amb ella desde Creta i havia deixat a bord de la seva nau, doncs podria haver sigut tema de comentàris cínicos entre els atenencs.

Ariadna es va venjar aviat de Teseu. Potser apenat per haver-la perdut, o portat per l'alegría de veure la costa de l'Àtica, de la que havia estat allunyat degut als prolongats vents, Teseu es va oblidar hissar la vela blanca. Egeu que observava desde l'Acròpolis, lloc on anava a construir-se el temple de la Victòria sense Ales, va veure la vela negra, es va desmaiar, i va caure de cap trobant la mort avall, en la vall. Però hi ha qui afirma que es va tirar al mar, que desde llavors es va anomenar Mar Egeu.

Teseu no va ser informat d'aquest terrible accident fins que va haver completat els sacrificis promesos solemnement als déus per a que li concedíssin un retorn segur; després va enterrar a Egeu, i el va honrar amb un santuari d'heroi.

La Federalització de l'Àtica

Quan Teseu va succeir al seu pare del tro d'Atenes, va reforçar la seva sobirania executant a casi tots els seus adversaris, exceptuant Palant i a la resta dels seus cinquanta fills. Uns anys més tard també els va matar, i després d'haver sigut purificat de la seva sang a Trecen, on reinava ara el seu fill Hipòlit, allà i va passar un any. Al seu retorn va acusar al seu germanastre que també es deia palant, de desafeció, i el va desterrar.

Teseu va promoure la política de la federalització. Fins a llavors, l'Àtica s'havia dividit en dotze comunitats, cada una de les quals manejava els seus assumptes sense consultar amb el rei atenenc. Els eleusins, inclús, va van arribar a declarar la guerra a Erecteu. Teseu, per aconseguir que les comunitats deixessin de ser independents va anar casa per casa per aconseguir, al final sent majoria va poder disoldre tots els governs regionals després de convocar als seus delegats a Atenes.

Al setzè dia d' Hecatombè (juliol) el va nomenar "Día de la Federalització". Per a agrandar encara més la ciutat, Teseu va invitar a tots els estranjers respectables a ser conciudadans seus. Grans multituds van entrar a Atenes i Teseu els va dividir en tres classes: els eupàtrides; els georgos; i els els demiurgs.

Teseu va ser el primer rei atenenc que va acunyar monedes, va estampar en les seves la imatge d'un brau. Això va fer que els valors es cotitzessin en termes de "deu bous" o de "cent bous". Per a emular a Heracles, el qual havia nombrat al pare Zeus patró dels jocs Olímpics, Teseu va nombrar aleshores al seu pare, Posidò, patró dels jocs Istmics. .

Últimes proeses de Teseu.

Teseu va acompanyar a Heracles en la expedició per lluitar contra les amazones: Antíope, Orítia, Megàra, Hipòlita, Molpàdia etc. A més va prendre part en la caça del porc senglar de Calidò i en la empresa dels argonautes. Solia portar amb ell a un amic fidel, Pirítoo, que abans va ser el seu adversari. Amb ell va realitzar un atac a les amazones i va raptar a una d'elles, Antíope, el qual va donar a cap a una guerra de les amazones a l'Àtica. De la seva unió amb Antíope va tenir un fill anomenat Hipòlit; però va repudiar a la seva esposa per casar-se amb Fedra. Sempre amb Pirítoo, es va traslladar a Esparta on va raptar a Helena, van triar a sorts quin dels dos es quedava amb la noia i li va tocar a Teseu. Pirítoo per consolar-se va raptar a Persefòne, el qual va significar un viatge d'ambdós a la regió infernal. La entrada va ser fàcil però la sortida no, van necessitar l'ajuda d'Heracles per lliurar a Teseu. Heracles va agafar a Teseu i va tirar d'ell amb la seva força gegantesca i el va poder lliurar, després va intentar tirar de Pirítoo però al veure que el terra es movia en forma d'avís va desistir; després de tot Pirítoo havia sigut l'alma d'aquesta empresa blasfema.

La Mort de Teseu.

Durant l'ausència de Teseu, els Dioscurs van anar contra l'Àtica i van lliurar a la seva germana Helena emportant-se també a Etra i posant en el trò d'Atenes a Menesteu, descendent de Erecteu. La situació a Atenes era tan desesperant per Teseu, que va haver de marxar a Esciros on el rei Licomedes el va rebre amb mostres d'afecte però portant-lo al cim de la muntanya el va precipitar al abisme. Al morir Menesteu, els fills de Teseu, Acamant i Demofont, van recuperar el trò.

Teseu entra també en la història de Grècia i no només en la mitologia. Va ser vist a la batalla de Maratò lluitant contra els perses. Teseu passa per ser un campió del esperit democràtic i defensor dels drets dels pobres contra els poderosos.

